

Veilig werken

In de reeks over veilig werken in de boomverzorging gaan we deze keer in op het veilig werken bij het bestrijden van de eikenprocessierups. Processierupsen vormen al lang geen seizoensprobleem meer: ze kunnen tegenwoordig het hele jaar door overlast veroorzaken. Wat zijn de risico's en welke beheersmaatregelen moet ik als boomverzorger nemen om die risico's te voorkomen of te minimaliseren?

LARS RODRIGUES EN WIM DIEPEVEEN, LEDEN VEILIGHEIDSCOMMISSIE VHG VAKGROEP BOOMVERZORGING

Risico's

Restanten van oude nesten en daarin achtergebleven haren zorgen voor irritatie en bulten op de huid, en klachten op de luchtwegen, na het snoeien of slopen van een eik. Bij herhaald contact gaat de lol er echt helemaal af. Bij ieder hernieuwd contact met de brandharen van eikenprocessierupsen kan het klachtenpatroon heftiger zijn dan de vorige keer. In ernstige gevallen kan een levensbedreigende anafylactische shock optreden, met als gevolg *urticaria* (in de volksmond 'galbulten' of 'netelroos' genoemd), transpireren, zwellingen in de mond en keel, ademhalingsmoeilijkheden, bloeddrukdaling en bewusteloosheid). Naast de risico's die direct gekoppeld zijn aan de processierups zelf heeft de processierupsenbestrijder ook nog te maken met fysieke belasting, vooral bij het handmatig zuigen, branden en spuiten. Met het treffen van goede algemene beheersmaatregelen tegen deze risico's ben je er echter nog niet. Iedere omgeving waarin de werkzaamheden worden uitgevoerd, kent namelijk zijn eigen risico's. Bij het werken op een ongelijkmatige ondergrond is er bij voorbeeld kans op misstappen, verzwikken en stoten, en bij het werken langs de weg zijn er de risico's van weggebruikers.

Beheersmaatregelen

Het is belangrijk om de juiste beschermende kleding te dragen. En misschien nog wel belangrijker: houd deze tijdens werkzaamheden altijd aan, hoe vervelend dat ook is. Ook met warm weer kan een beetje wind al voldoende zijn om jeuk te krijgen. In de *Leidraad beheersing Eikenprocessierups* wordt gedetailleerd omschreven welke voorwaarden er gelden met betrekking tot het dragen van beschermende kleding.

De bestrijding van eikenprocessierupsen is niet iets waar je onvoorbereid aan moet beginnen. Goed, op de werkzaamheden afgestemd materieel en even goed geschoolde/geïnstrueerde en ervaren medewerkers zijn onontbeerlijk.

Er zijn verschillende manieren van bestrijding: biologische en chemische bestrijding door bespuiting, wegbranden, wegplukken en wegzuigen van de rupsen. Iedere manier kent zijn eigen voor- en nadelen en zijn eigen risico's, en vraagt dus ook zijn eigen maatregelen; zie hiervoor de taakrisicoanalyse (TRA). Bij het werken langs de weg heb je te maken met weggebruikers. Een goede, volgens de CROW-regels opgestelde wegafzetting is dan belangrijk, net als de juiste signaleringskleding. En dan zijn er uiteraard nog de weggebruikers die

Foto Pim Jager

Foto Henry Kuppen

door je aanwezigheid de wegafzetting in rijden. Komen er ondanks alle goede voorzorgsmaatregelen toch nog onbevoegden in het werkgebied, dan rest eigenlijk maar één ding: stoppen met de werkzaamheden en wachten tot de ongenode gasten zijn verdwenen.

In de *Richtlijn Veilig werken in de Boomverzorging* zijn 40 taakrisicoanalyses opgenomen waarin de belangrijkste en meest voorkomende werkzaamheden van de boomverzorging zijn uitgewerkt. De richtlijn is te koop via verkoop@poelbosbouw.nl. De kosten per boekwerk zijn € 15.

Indien je suggesties hebt voor verbetering of een specifieke taakrisicoanalyse behandeld wilt zien, laat het ons weten info@richtlijnboomverzorging.nl. Ook alle aanvullingen of verbeteringen met betrekking tot de *Richtlijn Veilig werken in de Boomverzorging*, of onderwerpen die je hierin graag zou willen zien opgenomen, zijn welkom.

TRA Veilig werken bij het bestrijden van eikenprocessierupsen

Gevaar

Contact inwerking:
Wegzuigen en storten eikenprocessierupsen

Beheersmaatregelen

Beschermende kleding volgens *Leidraad beheersing Eikenprocessierups*
Overdrukmasker met P3-filter
Stofdichte wegwerpoveralls, meerdere per dag
Lange, dikke, gladde handschoenen met onderhandschoenen
Gebruik onderhandschoenen (gevaarlijkstoffsprocedure)
Handschoenen en laarzen afgedicht met tape
Oogspoelfles en anti-jeukmiddel (zalf met kamfer [mentol])
Stoppen bij overgevoeligheid

Contact inwerking:
Branden eikenprocessierups met asfaltbrander

Leren overdrukmasker met P3-filter
Brandwerende stofdichte wegwerpoveralls, meerdere per dag
Brandvertragende onderkleding
Brandvertragende overalls gebruiken
Lange leren overhandschoenen met onderhandschoenen
Handschoenen en laarzen afgedicht met tape
Oogspoelfles en anti-jeukmiddel (zalf met kamfer [mentol])
Stoppen bij overgevoeligheid

Contact inwerking:
Bespuiten eikenprocessierups

Spuitlicentie 1, uitvoerend bedrijf met spuitlicentie 2
Tijdens vullen volgeluatsmasker met A2-filter
Vloeistofdichte overall en handschoenen
Veiligheidsschoeisel
Zo mogelijk bovenwindse opstelling innemen om blootstelling aan bestrijdingsmiddelen te vermijden
Indien spuitwerkzaamheden worden uitgevoerd met een trekker voorzien van een overdrukcabine met koolstoffilters, hoeft in de trekker geen beschermende kleding gebruikt te worden.

De hierboven genoemde punten vormen onderdeel van de volledige TRA zoals opgenomen in de *Richtlijn Veilig werken in de Boomverzorging*.